

Vuoden 2026 valtionosuudet ja kotikuntakorvaus

Kaupunginhallitus 16.03.2026 § 75
8462/02.03.03/2025

Valmistelijat / lisätiedot:

talousjohtaja Marja-Leena Martikainen, puh 044 718 2153

taloussuunnittelupäällikkö Jaana Kuuva, puh. 044 718 2788

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

kaupunginjohtaja Soile Lahti

Kaupunginhallitus päättää:

a. merkitä tiedoksi

- päätöksen kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvauksista
- päätöksen kuntien kotikuntakorvauksen perusosasta
- opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuuspäätöksen sekä
- valtionosuuksien maksatuserittelyyn

b. ettei päätöksiin haeta oikaisua.

Päätös

Merkitään, että talousjohtaja Marja-Leena Martikainen ja taloussuunnittelupäällikkö Jaana Kuuva olivat läsnä pykälässä vastaamassa kysymyksiin ja he poistuivat kokouksesta kysymyksiin vastaamisen jälkeen.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan päätösehdotuksen.

Selostus

Valtiovarainministeriö on 18.12.2025 tehnyt päätöksen kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta vuonna 2026. Opetus- ja kulttuuriministeriö on 18.12.2025 tehnyt päätöksen opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa ja vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitetuista valtionosuuksista vuodelle 2026.

Kuopion kaupungille on päätöksen perusteella myönnetty valtionosuuksia yhteensä 55,3 miljoonaa euroa seuraavasti:

- kunnan peruspalvelujen valtionosuutta myönnettiin Kuopion kaupungille 40,2 miljoonaa euroa, johon sisältyy verotuloihin perustuvaa valtionosuuden tasausta 24,8 miljoonaa euroa,

- veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvausta myönnettiin 12,0 miljoonaa euroa ja
- opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuutta myönnettiin 3,1 miljoonaa euroa.

Peruspalvelujen valtionosuuden laskentatekijät painottuvat kunnilla ikärakenteen nuorimpiin ikäluokkiin sekä mm. koulutustaustaan, työllisyystekijöihin ja asukastiheyteen. Kuntien valtionosuuksista vähennetään perustoimeentulon rahoitusosuus.

Hyvinvointialueiden rahoitukseen liittyvän, vuonna 2024 tehdyn nk. jälkikäteistarkistuksen vaikutus ulottuu edelleen vuosiin 2026 ja 2027, kun kuntien kompensatiota peritään takaisin. Kokonaisuutena nk. sote-erät vähentävät Kuopion kaupungin valtionosuutta -24,0 miljoonaa euroa vuonna 2026.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu talousarvioon 2026 sisältynyt valtionosuuksien tuloarvio, valtionosuuspäätöksen mukainen valtionosuus sekä erotus talousarvioon.

Valtionosuudet (1000 euroa)

	Talousarvio 2026	Päätös 2026	Erotus
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, joka sisältää hyvinvointialueiden rahoittamiseen liittyvän siirtymätasauksen ja muutosrajoittimen ja rahoituksen jälkikäteistarkistuksen vaikutuksen sekä kunnille vuoden 2025 alusta siirtyneen TE-palvelujen rahoituksen	14 997	15 492	495
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	25 018	24 750	-268
Verotulomenetysten kompensatiot	12 088	12 020	-68
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	674	3 060	+2 386
YHTEENSÄ	52 777	55 322	+2 545

Opetus- ja kulttuuriministeriö ei anna kuntiin ennakkotietoa tulevan vuoden valtionosuuksien määrästä, toisin kuin valtiovarainministeriö. Kokonaismäärää arvioidaan Kuntaliiton laskurin avulla ja laskentatekijöitä yhteistyössä opetustoimen kanssa. Valtionosuuspäätösten eroa verrattuna vuoden 2026 talousarvioon merkittyyt selittävät perusopetuksen valmistava opetus, jonka alenema oli arvioitua pienempi, lukio-opetuksen oppilasmäärän kasvu, vammaisopetuksen kokonaisrahoituksen kasvu sekä aikuisten perusopetuksen tuntimäärän kasvu. Arviota pienempinä toteutuivat valtionosuusperusteena olevien aamu- ja iltapäivätoiminnan tunnit. Valtionosuuteen sisältyvän omarahoitusosuuden laskentaperusteiden euromäärä vahvistui jonkin verran talousarviolaskennassa käytettyä hintaa pienempänä, joka myös lisäsi valtionosuuden kokonaismäärää.

Näitä päätöksiä tarkasteltaessa on huomioitava, että valtionosuuslaskelmat eivät ole lopullisia ennen kuin opetus- ja kulttuuriministeriö tarkistaa vuoden 2026 valtionosuutta

varainhoitovuoden keskimääräisten oppilasmäärien mukaiseksi vuoden 2026 loppuun mennessä.

Valtionosuudet ovat osa kunnan yleiskatteista rahoitusta. Vaikka niiden laskentatekijöihin sisältyvät mm. kulttuurilaitosten henkilötyövuodet tai kansalaisopiston opetustunnit, ei valtionosuusrahoitus ole korvamerkittyä mihinkään tiettyyn kunnan palveluun. Valtionosuuksiin sisältyy nk. uusia tehtäviä lukuun ottamatta kunnan omarahoitusosuus, mikä tarkoittaa sitä, että kunnan on myös käytettävä menojen katteeksi sekä palvelutoiminnasta perittäviä maksuja että verotuloja.

Lisäksi valtiovarainministeriö on tehnyt päätöksen kuntien perusopetuksen kotikuntakorvauksen perusosasta vuodelle 2026. Esi- ja perusopetuksen järjestäjällä on oikeus saada kotikuntakorvaus oppilaan kotikunnalta, kun oppilas suorittaa oppivelvollisuuttaan muualla kuin oman kuntansa esi- tai perusopetuksessa. Opetuksen järjestäjä voi tällöin olla toinen kunta, valtio, yliopiston harjoittelukoulu, yksityinen tai kuntayhtymä. Kotikuntakorvaus on porrasteinen oppilaan iän perusteella ja saadaan kertomalla perusosa 6-vuotiaiden osalta luvulla 0,61; 7–12-vuotiaiden osalta luvulla 1 ja 13–15 -vuotiaiden osalta luvulla 1,60. Tämän mukaisesti Kuopion kaupunki saa kotikuntakorvauksia 1,8 miljoonaa euroa ja maksaa kotikuntakorvauksia 5,6 miljoonaa euroa vuonna 2026.

Kotikuntakorvauksen tulot- ja menot sisältyvät kasvun ja oppimisen palvelualueella perusopetuksen käyttötalouteen, mutta ne maksetaan kunnille valtionosuusmaksatuksen yhteydessä kuukausittain.

Kotikuntakorvaukset (1000 euroa)

	Talousarvio 2026	Päätös 2026	Erotus
Kotikuntakorvaustulot	1 955	1 810	-145
Kotikuntakorvausmenot	- 4 968	-5 614	-646
NETTO	- 3 013	-3 805	-791

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 51 §:n nojalla kunnalla on oikeus kolmen kuukauden kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan tehdä kirjallinen oikaisuvaatimus valtiovarainministeriölle. Valtionosuuksiin liittyvät päätökset ovat valtionosuuslainsäädännön mukaisia ja ei ole ilmennyt seikkoja, joiden vuoksi niihin olisi syytä hakea oikaisua.

Toimivallan peruste

Hallintosäntö 70 §

Vaikutusten arviointi

Valtionosuuspäätökset kohentavat kaupungin verorahoitusta. Vasta vuoden edetessä on mahdollista arvioida, mikä vaikutus sillä on koko kaupungin talouteen. Kaupungin vuoden 2026 talousarvio on laadittu -2,5 milj. euroa alijäämäiseksi.

Liitteet 8462/2025 Päätös kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 2026
8462/2025 Päätös kotikuntakorvauksen perusosasta vuodelle 2026
8462/2025 Valtionosuuksien maksuerittely 2026
8462/2025 OKM valtionosuus 2026